

МАРГИНАЛИЈЕ НА ТЕМУ ЛУТКАРСТВА

Потреба да се праве лутке није ништа ново. Људи их стварају већ хиљадама година. Зашто? У чему је фасцинација луткарством? Зашто су се уметници, као што су Џорџ Бернард Шо, Пол Кле, Јозеф Хајдн, Василиј Кандински, Банкарло Меноти и Жорж Санд, да набројим само пар њих, изражавали кроз луткарство? Реч је о човековом древном нагону да се рекреира живот који своје коначиште налази у вишеслојној уметности. Разноврсније од сликарства, вајарства, плеса, песме, или пак приче – луткарство има у себи све то. Оно је и средство комуницирања, једна врста људског изражавања. Како лутка почиње да живи? То се збива кад човек угледа своју слику или неки аспект света, у искривљеном огледалу своје маште, па томе да облик, покрет и звук. Човек можда осети нагон да подари живот својој слици, да учини да се та слика креће и говори. Можда прво има на уму сам звук, па њему удахне облик и покрет. Или је све ирационално, као снага ветра, која човеку да инспирацију, а он ветру облик и лик. Примитивни нагон и даље постоји. Први и превасходни захтев је да се лутка може кретати. Леп облик лутке није услов за добру представу. Вешт луткар може узети марамицу, или кравату, и њима удахнути покрет и живот. Од подједнаке важности за илузију луткарства је и звук. Значајна димензија лутке је музика у којој она егзистира и гласу који производи. Уз стотине језика којима може говорити, лутка може говорити и уздасима, вапајима, кашљуцањем. У Раџастану, у Индији, гласови лутака већ вековима јесу елоквентни јецаји бамбуса и трске који се не заснивају на говору.

* Велимир Костов је директор Позоришта лутака у Нишу

ДЕЧЈЕ ПОЗОРИШТЕ – НИШ
— СЦЕНА ЛУТАКА —

ПРЕСТАВА Сцена 1958/59 ПУТ

НЕДЕЉА, 5 ОКТОБАР 1958 ГОД.

СВЕЧАНА ПРЕМИЈЕРА
ПОВОДОМ ПОЧЕТКА РАДА ДЕЧЈЕГ ПОЗОРИШТА
КАО САМОСТААНЕ УСТАНОВЕ

Марија Кукуновић:

ЗЛАТНИ ПЕТЛИЋ

Дечији позоришни комад с позивањем у три чина

Режисер: Иван Шекун Игора лутка: Никола Тодоровић
Сценариста: Никола Тодоровић
Избор музике: Јардан Пауновић Песме композицио: Стојан Андраћ

Л И Ц А :

Прокондоткица	Милена Сокић
Петко	Будислав Матић
Кока	Милушка Цветковић
Дела	Драган Неговић
Боба	Маријана Рајић
Цар	Димитрије Николић
I стражар	Милош Великовић
II стражар	Младен Ђурић
Пела	Милена Сокић
Пис	Младен Ђурић
Попок	Предраг Цветковић
Ватра	Милушка Цветковић
Дучета	Милена Сокић

СУДЕЛУЈЕ ОБИСТАР ДОМА ЛНА
ДИРИЖЕНТ: ВЈЕСЛАВ КОРЖИ

Игора лутка: Вислава Новковић Осветлење: Љубомир Милошевић

**ПОЧЕТАК У _____ ЧАСОВА УЛАЗНИЦЕ: ЗА ДЕЦУ 20 ДИНАРА
ЗА ОДРАСАЛЕ 30 ДИН.**

Карте се могу добити пре почетка претставе на благаями позоришта
ДОМ ОМЛАДИНЕ

Лушка-йейшао из представе „Маџленград” Бранка Брђанина Бојовића, Позориште лушака, Ниш, премијера 26. априла 2000.

Данас у свету има више лутака него глумаца. Лутке нису мали људи или животиње. Лутка увек мора бити више од свог постојећег и живог представљача – једноставнија, тужнија, злобнија и гипкија. Када луткари покушају да просто ископирају човека, увек оману, јер лутка не треба да опонаша живог глумца. Механичка копија живота може бити интересантна, зачуђујућа, чак застрашујућа, али она не живи, ма колико сугестија која је садржана у лутки била пуна живота.

Само у наступу пред публиком, лутка је жива и изражајно наглашавање маштовитог предлошка, јер лутка једино у машти публике постиже коначан облик. Џорџ Бернард Шо је писао Виторију Подреки из Пиколо театра: „Ја увек узимам глумце од дрвета као предмете који ће подучити глумце од крви и меса. Глумци од дрвета... дотичу те као најискуснији живи глумци. Оно што на нас највише има утицаја у једном позоришту нису мишићне активности извођача, већ осећања која буде у нама. Јер ма-

шта гледаоца игра много већу улогу него само глумачко извођење.”

Можда је најбоље дефинисао сложени однос између лутке и луткара славни луткар и глумац Владимир Соколов: „Та створења су ликови из људске маште – ликови њихових креатора. Стога, она не треба да одражавају ни човека ни стварност, већ да живе своје измаштане животе, животе слободних бића.”

Одувек се говорило да уметност луткарства ствара универзалан језик. Верујем да јесте тако јер корени сежу још у древна времена када су људи научили да праве разлику између другачијег држања

тела и израза на лицу. На пример да изненадно отварање очију упозорава на долазећу опасност. Изрази на телу и лицу, према Дарвину, стари су колико и људска раса.

Наше позориште лутака у Нишу је нешто млађе. Данас обележавамо само четрдесет година професионалног рада. То време се може већ рачунати као традиција. Уверен сам да Позориште лутака у Нишу има и традицију и садашњост и будућност. Ако ништа друго, лепо је играти се илузијама.